

ВИЗНАЧНОМУ УКРАЇНСЬКОМУ СЛАВІСТУ СВІТЛАНІ МИКОЛАЇВНІ ПАХОМОВІЙ – ІЗ ПОШАНОЮ ТА ВДЯЧНІСТЮ!

Цьогоріч свій ювілей відзначає доктор філологічних наук, професор кафедри словацької філології Світлана Миколаївна Пахомова.

Світлана Миколаївна – відомий спеціаліст у галузі українського, словацького та загального мовознавства, талановитий учений, дослідник слов'янської антропонімії.

Народилася Світлана Миколаївна 17 травня 1959 року в м. Хуст Закарпатської області в сім'ї відомого журналіста Миколи Рішка. Змалечку мріяла стати журналістом, як батько. Тому й доклала до цього всіх зусиль. Із золотою медаллю закінчила Ужгородську середню школу № 3 та з відзнакою – російське відділення філологічного факультету Ужгородського державного університету в 1981 р. Саме тут проявилася її жага до науки, нових досліджень та відкриттів. Протягом 1981 – 1984 років навчалася в аспірантурі на кафедрі загального і слов'янського мовознавства УжДУ, якою керував відомий учений, професор Павло Павлович Чучка. Під його керівництвом написала і в 1984 році захистила кандидатську дисертацію на тему: «Русские составные личные именованія донационального периода» за спеціальністю – російська мова. Після захисту дисертації майже десять років викладала на кафедрі російської мови, а з 1994 року – на кафедрі загального і слов'янського мовознавства, на базі якої згодом відкрилося словацьке відділення.

Протягом 1996 – 1999 років Світлана Миколаївна навчається у докторантурі на кафедрі словацької філології УжДУ. Результатом був захист докторської дисертації «Еволюція антропонімних формул у слов'янських мовах» (спеціальність «Слов'янські мови, українська мова») у спеціалізованій раді Інституту мовознавства ім. О. О. Потебні НАН України у 2000 році.

У 2001 році доктор філологічних наук, професор С.М. Пахомова очолила кафедру словацької філології Ужгородського національного університету. Завдяки клопіткій та самовідданій праці Світлани Миколаївни невелика кафедра словацької філології перетворилася на потужний і єдиний в Україні центр словакістики. Професор С.М. Пахомова – невтомний організатор щорічних наукових семінарів та конференцій зі словакістики, зустрічей із відомими науковцями, дипломатами та членами уряду Словацької Республіки, ініціатор створення та редактор наукового збірника кафедри словацької філології «Studia Slavistica». Багато років поспіль професор С.П. Пахомова була Головою вченої ради філологічного факультету Ужгородського національного університету, виявляючи на цій посаді наукову принциповість, поєднувану з людяністю та толерантністю.

Професор С.М. Пахомова ініціювала та успішно реалізувала низку наукових і освітніх проєктів, серед яких, зокрема, такі: «Лексикографічні параметри українсько-словацького словника юридичної термінології» (2005), «Віртуальний інститут словакістики» (2006), «Словацька мова – ключ від шенгенської брами» (2008), «Словаччина – Україна: елімінація мовних бар'єрів» (2010), «Ужгородська словакістика: шлях до національної ідентичності» (2012), «Ужгородська словакістика: мовна лабораторія» (2012).

Науковий доробок професора С.М. Пахомової налічує близько 200 наукових праць із історичної антропонімії та славистики, у тому числі три монографії: «Еволюція антропонімних формул у слов'янських мовах» (1999), «Екстралінгвальні фактори в контексті розвитку слов'янських антропосистем» (2003), «Історія російської антропонімії» (2006) та одну колективну монографію «Ономастика Полісся» (1999), видану в Інституті української мови НАН України (розділ «Старопольські антропоформули на східно-слов'янському фоні (діахронічний аспект)»). Вона є автором багатьох розвідок зі словацько-українського контрастивно-

го мовознавства, зокрема «Словацько-українська інтерлінгвальна омонімія як комунікативна проблема», «Словацькі та українські іменники в світлі граматичної категорії роду», «Словацько-українські синтаксичні паралелі: конфронтаційний аспект» та ін. Праці Світлани Миколаївни друкуються у наукових виданнях України, Словаччини, Чехії, Росії, Білорусі та інших країн.

Світлана Миколаївна Пахомова активно займається розробкою та виданням підручників та методичних посібників. Вона є співавтором першого в Україні підручника зі словацької мови «Словацька мова» (2008, 2018) та «Словацький яззык»(2010), ініціатором створення словацько-українського перекладного словника, поява якого компенсує брак лексикографічних праць такого типу.

Аспіранти С.М. Пахомової плідно працюють над дослідженнями в галузі контрастивної лінгвістики та словацького мовознавства, славістики та ономастики. Усі дисертації, які виконувалися під керівництвом Світлани Миколаївни, були високо оцінені й успішно захищені в Інституті мовознавства імені О.О. Потебні та Інституті української мови НАН України. Першою ластівкою був захист кандидатської дисертації на тему «Категорія роду іменників у словацькій мові» випускниці словацького відділення УжНУ О.Л. Мадяр (2007), далі – не менш успішні захисти Н.П. Кашуби «Варіантність дієслівного керування в сучасній словацькій мові»(2009), Н.М. Петріци – «Чеські антропонімні формули XI-XVIII століть»(2011), І. Шолі «Динаміка іменників жителів м. Ужгорода у XX ст.» (2019).

Дослідниця регулярно виступає зі змістовними та цікавими доповідями на міжнародних і наукових конференціях, симпозіумах та семінарах, входить до складу оргкомітетів всеукраїнських і міжнародних конференцій, виступає опонентом із захисту кандидатських та докторських дисертацій.

Світлана Миколаївна – член редколегій фахових видань «Студії з ономастики та етимології» (Київ, НАН України), Наукового вісника УжНУ, голова редколегії наукового збірника *Studia Slavistica* (УжНУ), є членом Національного комітету славістів НАН України.

Світлана Миколаївна не тільки прекрасний організатор та керівник, але й чудовий педагог. Її лекції та семінари цікаві та змістовні, насичені влучними порівняннями та власними спостереженнями, вони спонукають студентів до отримання міцних знань. Вражають її життєва мудрість, глибокі знання, науковий досвід. Про таких Я. Корчак писав: «Вчитель, який не затискує, а визволяє, не пригнічує, а підносить, не благає, а вчить, не вимагає, а запитує».

Ця шляхетна та активна жінка – викладач та керівник демократичного типу. Завжди виважена і стримана, вона випромінює потужну позитивну енергію, надійність, упевненість, надихає колег на наукові і творчі звершення. Здатність невтомно працювати, гострий розум, наполегливість та природна інтуїція, почуття відповідальності, ширість і самовіддача справі всього життя – ось далеко неповна, разом з тим об'єктивна характеристика Світлани Миколаївни.

Вона є не тільки плідним науковцем, але й громадським діячем, свідченням чого є її численні нагороди та відзнаки.

Філологічна родина Ужгородського національного університету щиро вітає Світлану Миколаївну з ювілеєм! Бажаємо міцного здоров'я на довгі роки, сімейного щастя. Нехай буде невичерпною енергія для нових наукових здобутків. З роси і води Вам, дорога Світлано Миколаївно!

Наталія Петріца,

*кандидат філологічних наук, доцент,
завідувач кафедри словацької філології
Ужгородського національного університету
<https://orcid.org/0000-0003-1205-931X>*